

beeld: De Beeldredactie, Evelyne Jacq

SIN-NL: zelfregulering door de medische sector faalt

‘Wakker schudden met shocktherapie’

Robert Crommentuyn

Sophie Hanks van Slachtoffers Iatrogene Nalatigheid - Nederland (SIN-NL) jaagt artsen tegen zich in het harnas. Ze klaagt ze aan en heeft een zwarte lijst aangelegd. ‘Na een fout criminaliseren artsen. Ze zullen een patiënt in daad nooit steunen.’

Mr. Sophie Hanks (53), oprichter en woordvoerder van Slachtoffers Iatrogene Nalatigheid - Nederland (SIN-NL), heeft weinig vrienden gemaakt in de medische wereld. Sinds 2004 strijdt zij met haar organisatie voor erkenning van de rechten

van patiënten die slachtoffer werden van een medische fout. Dat doet zij niet subtiel. Zo plaatste SIN-NL op internet een zwarte lijst met namen van artsen en van vertegenwoordigers van beroeps- en belangenorganisaties die volgens SIN-NL fouten hebben verzwegen of

die te weinig hebben gedaan om de positie van slachtoffers van medische fouten te verbeteren. Ook deed SIN-NL aangifte tegen twee artsen en een directeur van het Beatrixziekenhuis in Gorinchem wegens mishandeling, het toebrengen van zwaar lichamelijk letsel en het achterlaten van een hulpbehoevende in nood.

Tot aan de publicatie van de zwarte lijst en de aangiften waren Hanks en SIN-NL gesprekspartners bij bijeenkomsten van artsenorganisaties als de Orde en de KNMG over patiëntenrechten en patiëntveiligheid. Daarna

was het snel gedaan met de goede verstandhouding. Hoewel de onderlinge verhoudingen op een dieptepunt zijn beland, beweert Hanks dat zij het liefst zij aan zij zou optrekken. 'Net als artsen zijn wij eropuit om de kwaliteit van zorg te verbeteren.'

Oprecht geschokt

Dat Hanks opkomt voor slachtoffers van medische fouten is mede een gevolg van persoonlijke ervaringen. 'Ik ben zelf invalide geworden door een medische fout. En ook mijn beide ouders werden ernstig ziek door medische fouten.'

Toch is haar activisme niet uitsluitend daardoor gemotiveerd. 'Ik ben oprecht geschokt door de gang van zaken in de medische sector. Fouten worden niet geregistreerd, patiënten krijgen er structureel geen eerlijke informatie over, er worden geen herstelbehandelingen uitgevoerd en er worden geen maatregelen genomen om herhaling van medische fouten te voorkomen. Als je misstanden ziet en je bent bij machte om iets ertegen te ondernemen, dan moet je dat ook doen, vind ik.'

De kern van wat SIN-NL wil, is samengevat in de beginselverklaring *Vertel & Herstel*. De tekst

van de verklaring is gebaseerd op het rapport *When Things Go Wrong* van de Harvard-ziekenhuizen. Het beoogt zorgverleners te verplichten eerlijke informatie te verstrekken over een begane medische fout, om vervolgdagnostiek en -behandelingen te regelen en om fouten te registreren en te onderzoeken om zo herhaling te voorkomen.

Grote kloof

Volgens Hanks heeft haar organisatie jarenlang geprobeerd om op een respectvolle en redelijke manier deze standpunten onder de aandacht te brengen. Met te weinig concrete resultaten. 'De Orde van Medisch Specialisten heeft toegegeven dat de zorg na fouten tekortschiet en het ministerie van Volksgezondheid heeft onze voorstellen betrokken bij het opstellen van het wetsvoorstel voor de Wet cliëntenrechten zorg. Desondanks heeft de medische sector geen concrete verbeteringen doorgevoerd. We zijn aan het lijntje gehouden en onze invloed is geminimaliseerd.'

Bij gebrek aan bevredigende resultaten heeft SIN-NL haar toevlucht gezocht tot meer confronterende methoden. 'De benodigde veranderingen gaan niet snel genoeg', zegt Hanks. 'Artsen voelen de urgentie niet. Zelfregulatie door de beroepsgroep faalt. Het enige wat verandering kan brengen, is externe druk. De medische beroepsgroep moet worden wakker geschud met een shocktherapie. Vandaar de zwarte lijst.'

Volgens Hanks zijn artsen bang voor de gevraagde veranderingen. 'Artsen moeten na fouten stappen nemen die ze niet gewend zijn. Daarbij zijn ze buitengewoon bevreesd voor procedures en voor hun imago.' Een grote kloof tussen arts en patiënt is het gevolg. 'Op individueel artsenniveau gaat het mis. Na medische fouten vindt er structureel misleiding van patiënten plaats. De interne collectieve zwijgplicht verhindert dat artsen eerlijk over fouten vertellen en herstelbehandelingen aanbieden. Ik ben verbijsterd over dit gebrek aan ethiek in de artsenberoepsgroep.'

Dat artsen collectief als zondaars tegen patiëntenrechten worden weggezet, is niet meer dan terecht, vindt Hanks. 'Je moet alleen een onderscheid maken tussen artsen vóór een fout en artsen na een fout. Vóór een fout is er niets aan de hand, maar na een fout criminaliseren artsen. In woord zullen ze een patiënt misschien nog steunen, maar in daad nooit. Artsen met afwijkende opvattingen daarover worden niet getolereerd. Die staan machteloos tegen de interne groepsdwang om het zwijgen te

Artsen worden weggezet als zondaars tegen patiëntenrechten

Wat is SIN-NL?

Slachtoffers Iatrogene Nalatigheid - Nederland (SIN-NL) is een 'informele organisatie'. SIN-NL kent geen leden, maar werkt met een kring van sympathisanten. Hanks is ook oprichter van Iatrogenic Europe Unite - Alliance. Deze stichting verenigt een aantal Europese patiëntenrechtenorganisaties. Het bestuur bestaat uit Sophie Hanks, medisch ethicus, jurist en psycholoog Raphael Evers en Karsten Skawbo-Jensen van Patientforeningen Danmark. De belangrijkste activiteiten van SIN-NL en IEU-Alliance bestaan uit het publiceren van websites, het spreken op congressen en symposia, lobbyen en demonstreren.

Sophie Hanks: 'Ik ben verbijsterd door het gebrek aan ethiek in de artsenberoepsgroep.'

bewaren. Kijk naar de ervaringen van een klokkenluider zoals anesthesioloog Stephen Bolsin, de man die extreme sterfte in het kinderziekenhuis van Bristol aan het licht bracht. Hij moest emigreren.'

Witte lijst

De ervaring heeft volgens Hanks geleerd dat een beroepsgroep die is opgeleid om patiënten te helpen, diezelfde patiënten aan hun lot overlaat na een fout. 'Ik weet niet waarom artsen tot hun beroepskeuze komen. Voor sommigen is mensen helpen de belangrijkste motivatie, voor anderen is het de positie in de maatschappij, het inkomen of de status. Hoe die verdeling ligt, weet ik niet. Feit is dat ze in de opleiding leren om afstand te bewaren tot de patiënt. En na een fout zien artsen patiënten blijkbaar niet meer als mensen, maar als objecten.'

Hanks pleit daarom voor meer aandacht voor iatrogene schade in de artsenopleiding. 'Het zou goed zijn als artsen in opleiding kennismaken met slachtoffers van medische fouten. Jonge artsen moeten weten dat patiënten doodzwijgen na een fout geen optie is. Wij zeggen: gooi de angst overboord, geef informatie en blijf de patiënt helpen. De resultaten zullen verbluffend zijn.'

Vooralsnog hebben zich bij SIN-NL geen artsen gemeld die zich openlijk achter de doelstellingen scharen. Dit tot spijt van Hanks. 'Wij zouden dolgraag een witte lijst van artsen en ziekenhuizen maken, maar op dit moment kennen we niemand die daarop zou kunnen staan.' Kennelijk is de artsenberoepsgroep nog steeds niet wakker geschud, zegt Hanks. 'Mijn conclusie is dat we nog harder moeten optreden.'

praktijkperikel

Taal noch teken

In februari overleed mijn alleenstaande vader plotseling in zijn woning. De dienstdoend huisarts kwam snel en handelde correct. Aansluitend hebben we een overlijdensbericht gestuurd aan de huisarts van mijn vader en de medisch specialisten bij wie hij onder behandeling was.

Van zijn internist, cardioloog en oogarts kregen we al snel persoonlijke condoleances toegestuurd, hetgeen we zeer op prijs hebben gesteld. Maar van zijn huisarts, bij wie mijn vader tien jaar patiënt is geweest, ontvingen we taal noch teken. Dat

terwijl mijn vader zijn huisarts toch zeker tien keer per jaar bezocht met kleinere of grotere kwalen.

Recentelijk hebben we de huisarts schriftelijk gevraagd waarom hij ons niet even heeft gebeld of geschreven. Na drie maanden hebben we nog steeds niets vernomen.

Als medisch specialist weet ik dat wij allen in de gezondheidszorg hard werken en weinig tijd hebben. Toch vraag ik mij af waarom het blijkbaar te veel moeite was (de assistente) een briefje te (laten) sturen. Of heb ik nu te veel gevraagd?